

МИТРОФАНОВ І.І.,

кандидат юридичних наук, доцент

(Кременчуцький національний університет
імені Михайла Остроградського)

УДК 343.21

ЗАСОБИ РЕАЛІЗАЦІЇ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ

Проаналізовано проблеми засобів реалізації кримінально-правової політики держави на сучасному етапі розвитку України. Визначено систему кримінально-правових засобів впливу на осіб, які вчинили або вчиняють злочини. Автор доходить висновку, що реалізувати кримінально-правову політику лише постановкою необхідних завдань і визначенням адекватних їм кримінально-правових засобів неможливо, тому необхідні також коректне застосування юридичного інструментарію на практиці, здійснення доцільної правозастосовної діяльності.

Ключові слова: кримінально-правова політика, юридичні засоби, кримінально-правові засоби впливу, кримінальна відповідальність.

Анализируются проблемы средств реализации уголовно-правовой политики государства на современном этапе развития Украины. Определяется система уголовно-правовых средств воздействия на лиц, совершивших или совершающих преступления. Автор приходит к выводу о том, что реализовать уголовно-правовую политику исключительно постановкой необходимых задач и определением адекватных им уголовно-правовых средств невозможно, поэтому необходимы также корректное применение юридического инструментария на практике, осуществление целесообразной правоприменительной деятельности.

Ключевые слова: уголовно-правовая политика, юридические средства, уголовно-правовые средства воздействия, уголовная ответственность.

The article deals with the analysis of problems of state criminal-legal policy facilities realization at the modern stage of development of Ukraine. The system of criminal-legal facilities of influence on people committed or committing a crime has been determined. The author comes to a conclusion that it is impossible to implement the criminal-legal policy only by assignment of the necessary tasks and the definition of adequate criminal-legal facilities; that's why it is necessary to put properly into practice the legal instruments and implement the appropriate law-enforcement activities.

Key words: criminal-legacy, legal facilities, criminal-legal facilities of influence, criminal responsibility.

Останніми роками в Україні здійснено перехід до принципово нових суспільних відносин, що викликає необхідність кардинальних перетворень у кримінально-правовій сфері. Зміст їх полягає в застосуванні комплексу кримінально-правових засобів забезпечення адекватності права демократичним суспільним відносинам, тобто проведенні нової правової, у тому числі кримінально-правової, політики.

Питання про поняття кримінально-правової політики, її сутність, зміст, обумовленість рівнем розвитку країни досліджувалися в роботах багатьох учених-юристів: М.О. Беляєва, Є.В. Благова, С.С. Босколова, Л.Д. Гаухмана, П.С. Дагеля, І.Е. Звечаровського, М.І. Ковальова, О.М. Костенко, Ю.І. Ляпунова, А.А. Митрофанова, М.І. Огородникова, М.І. Панова, П.Г. Панченка, В.В. Сташиса, М.О. Стручкова, В.Я. Тація, П.Л. Фріса, Д.О. Шестакова та інших. Окремі проблеми загального вчення про кримінально-правову політику навіть знайшли відображення в нормативних актах різних галузей права та правозастосовній практиці. Проте роль та місце правових (кримінально-правових) засобів у реалізації кримінально-правової політики досліджувалися фрагментарно.

У зв'язку з цим метою нашого дослідження є обґрунтування ролі кримінально-правових засобів впливу на осіб, які вчинили злочини, у реалізаційних процесах при здійсненні кримінально-правової політики та визначення їх місця серед інших засобів реалізації розглядуваної політики.

Сучасна держава у своєму розпорядженні має достатню кількість засобів реалізації своєї кримінально-правової політики: соціальна профілактика, правове стримування, кримінологічна профілактика, віктимологічна профілактика та система кримінально-правових засобів впливу на осіб, які вчинили або вчиняють злочини.

Для досягнення мети нашого дослідження ми аналізуємо тільки ті з них, що визначені

законом про кримінальну відповідальність. У зв'язку з цим слід зазначити, що система кримінально-правових (юридичних) засобів, що відіграє особливу роль при виконанні завдань кримінального права – забезпечення реального захисту життєво важливих для особи, суспільства і держави цінностей та запобігання злочинам – є одним з найважливіших елементів кримінально-правової політики, її своєрідним інструментарієм. Юридичні (кримінально-правові) засоби є інституціональним явищем кримінально-правової сфери, що втілюють запобіжну та охоронну (відновлювальну) функції кримінального права у життя. Особливість юридичних засобів полягає в тому, що вони засновані на нормах Кримінального кодексу України (далі – КК), закріплені і регулюються його нормативними розпорядженнями. Юридичні (кримінально-правові) засоби є найважливішими працюючими елементами кримінального права, вони вміщують особливу «кримінально-правову енергію», регулятивну силу, здатність «рухати» суспільні відносини, спрямовуючи їх на досягнення мети кримінально-правового регулювання.

Коло юридичних засобів кримінально-правової політики складають норми кримінального права, кримінально-правові правовідносини, юридичні факти, права та обов'язки суб'єктів кримінально-правових відносин, правозастосовні акти, заходи заохочення, засоби відповідальності, заборони та інші інститути, що відіграють роль регуляторів суспільних відносин. Кримінально-правові засоби функціонують як на рівні окремих (первинних) засобів, так і на рівні їхніх блоків, комплексів юридичних засобів (механізм реалізації кримінальної відповідальності). Юридичні (кримінально-правові) засоби класифікуються за суб'єктами (на засоби громадян (необхідна оборона, затримання особи, яка вчинила злочин, тощо), посадових осіб (Президент України при здійсненні помилювання), відповідних органів держави, які їх застосовують; за характером їхнього застосування (однократного, багаторазового застосування); за часом дії (постійні, тимчасові). Юридичні засоби бувають звичайні і виняткові (наприклад, довічне позбавлення волі – виняткова міра покарання відповідно до норм чинного законодавства України про кримінальну відповідальність).

Кримінально-правові засоби різноманітні за своєю правовою природою та суб'єктами їх застосування, тому втручатися в злочинність з метою реалізації кримінально-правової політики можуть, на наш погляд: суд (наприклад, у разі звільнення від кримінальної відповідальності, призначення покарання, звільнення від покарання і його відбуття тощо), правоохоронні органи (під час затримання особи, яка вчинила злочин), окремі громадяни (у стані необхідної оборони).

Кримінально-правові засоби впливу на осіб, які вчинили злочини, – це спеціально передбачені та чітко регламентовані КК України певні способи втручання держави в особі суду та правоохоронних органів, а також окремих громадян у злочинність з метою запобігання вчиненню ними злочинів. Зазначена мета досягається в тому числі за допомогою виправлення осіб, визнаних винними у вчиненні злочинів, що є кінцевим результатом реалізації відносно цих осіб кримінальної відповідальності та інших юридичних засобів, передбачених Кримінальним кодексом.

Система кримінально-правових засобів впливу, на нашу думку, повинна включати як свої підсистеми чотири групи заходів [1, с. 413-521]. Перша з них – різні види заохочення у кримінальному праві (добровільна відмова при незакінченому злочині (ч. 2 ст. 17); добровільна відмова співучасників (ч. 2 ст. 31); обставини, що виключають злочинність діяння (ч. 1 ст. 36, ч. 1 ст. 39, ч. 1 і 2 ст. 43); звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям (ст. 45); звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим (ст. 46); звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з передачею особи на поруки (ст. 47); звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із зміною обстановки (ст. 48); звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності (ст. 49); обставини, що пом'якшують покарання (з'явлення із зізнанням, щире каяття або активне сприяння розкриттю злочину; добровільне відшкодування завданого збитку або усунення заподіяної шкоди; вчинення злочину з перевищенням меж крайньої необхідності; виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації, поєднане з вчиненням злочину у випадках, передбачених КК (пп. 1, 2, 8, 9 ч. 1 ст. 66), призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом у разі сукупності вищезазначених пом'якшуючих обставин (ст. 69), призначення покарання за наявності обставин, що пом'якшують покарання (ст. 69¹); звільнення від покарання та його відбуття (ч. 4 ст. 74), звільнення від відбуття покарання з випробуванням (ч. 1 ст. 75); правові наслідки

звільнення від відбування покарання з випробуванням (ч. 2 ст. 78); звільнення від відбування покарання з випробуванням вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до семи років (ч. 4 і 5 ст. 79), умовно-дострокове звільнення від відбування покарання (ст. 81), заміна невідбутої частини покарання більш м'яким (ст. 82), звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років (ч. 4 і 5 ст. 83), звільнення від покарання на підставі закону України про амністію або акта про помилування (ст. 85-87), зняття судимості (ст. 91), звільнення від кримінальної відповідальності із застосуванням примусових заходів виховного характеру щодо неповнолітніх (ч. 1 ст. 97), звільнення від відбування покарання з випробуванням щодо неповнолітніх (ст. 104), звільнення від покарання із застосуванням примусових заходів виховного характеру щодо неповнолітніх (ст. 105), умовно-дострокове звільнення від відбування покарання щодо неповнолітніх (ст. 107). До заохочувальних норм належать також спеціальні види звільнення особи від кримінальної відповідальності після вчинення нею злочинів, передбачених: ч. 2 ст. 111 «Державна зрада», ч. 2 ст. 114 «Шпигунство», ч. 3 ст. 175 «Невиплата заробітної плати, стипендії, пенсії чи інших, установлених законами виплат», ч. 4 ст. 212 «Ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів)», ч. 4 ст. 212¹ «Ухилення від сплати страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»; ч. 2 ст. 255 «Створення злочинної організації», ч. 2 ст. 258³ «Створення терористичної групи чи терористичної організації», ч. 6 ст. 260 «Створення не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань», ч. 3 ст. 263 «Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами», ч. 4 ст. 289 «Незаконне заволодіння транспортним засобом», ч. 4 ст. 307 «Незаконні виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збування наркотичних засобів або психотропних речовин», ч. 4 ст. 309 «Незаконні виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання наркотичних засобів або психотропних речовин без мети збуту», ч. 4 ст. 311 «Незаконні виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збування прекурсорів», ч. 5 ст. 321 «Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, перевезення, пересилання, зберігання з метою збуту або збут отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів», ч. 5 ст. 368³ «Комерційний підкуп службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми», ч. 5 ст. 368⁴ «Підкуп особи, яка надає публічні послуги», ч. 6 ст. 369 «Пропозиція або давання хабара»).

Друга група засобів кримінально-правового впливу містить підсистему покарань як каральну реакцію держави на вчинення злочину з метою не тільки кари відносно особи, визнаної винною у вчиненні злочину, а й виправлення засудженого, а також запобігання вчиненню нових злочинів як засудженими, так і іншими особами.

Третю групу заходів складає підсистема засобів безпеки в кримінальному праві – примусові заходи лікування, що мають некаральну сутність і застосовуються не за вчинення злочину, а у зв'язку зі вчиненням забороненого законом про кримінальну відповідальність суспільно небезпечного діяння до осіб, які його вчинили, з метою забезпечення їх безпеки для себе і для суспільства в цілому, їх лікування, ресоціалізації тощо.

До четвертої групи таких засобів слід віднести судимість як кримінально-правовий засіб впливу на осіб, які вчинили злочини і відбули призначене судом покарання.

Однак усі ці засоби можна розглядати і з точки зору реалізації кримінальної відповідальності, тому їх класифікують як такі, що пов'язані із втіленням у життя досліджуваної відповідальності, і такі, що з цим не стикаються. До системи кримінально-правових засобів, за допомогою яких реалізується відповідальність у кримінальному праві, належать: 1) окремі види заохочення у кримінальному праві; 2) підсистема покарань; 3) примусові заходи лікування, що застосовуються разом з покаранням; 4) судимість як кримінально-правовий засіб впливу на осіб, які вчинили злочини і відбули призначене судом покарання [2, с. 28-29].

Аналіз запропонованої системи кримінально-правових засобів впливу дозволив дійти висновку, що покарання не є ні єдиним, ні навіть головним кримінально-правовим засобом протидії злочинним проявам. Так, сукупний обсяг застосування альтернативних покаранню засобів кримінально-правового впливу в судовій практиці України помітно перевищує обсяг застосування передбачених ст. 51 КК видів покарань [2, с. 29-33]. Тільки один вид таких засобів – звільнення від відбування покарання з випробуванням – застосовується відносно майже

60 % осіб, засуджених судами України.

Саме тому ефективне кримінально-правове регулювання вимагає правильного вибору і застосування на практиці кримінально-правових засобів впливу. Це особливо актуально в сучасній ситуації, коли правозастосовна система України не наділена повноцінними, ефективними новими інструментами впливу (насамперед юридичними), а запрограмовані (передбачені КК) успадковані від старої системи чи скопійовані в країнах ближнього зарубіжжя (наприклад, система покарань у Російській Федерації – за винятком смертної кари). Такий підхід до вибору правового інструментарію здійснення кримінально-правової політики призводить до ускладнення вирішення питань протидії злочинності, сприяє подальшому зростанню кількості вчинюваних злочинів в Україні.

Проблема вибору кримінально-правових засобів, адекватних меті правової політики у сфері протидії злочинності, є непростотою і багатоаспектною. У загальному вигляді завдання полягає в тому, щоб знайти оптимальну платформу, адекватний засіб кримінально-правового впливу, необхідний для реального, а не уявного (міфічного) вирішення завдань законодавства України про кримінальну відповідальність, що забезпечить доцільність та ефективність слідчої і судової практики. Кримінально-правові засоби не повинні також перетворюватися в самоціль. Це пов'язано з тим, що якщо в процесі кримінально-правового регулювання мета не враховується, залишається за «кадром», то всі зусилля виявляються зосередженими на засобах, а мета в кінцевому підсумку не досягається і весь процес утрачає зміст, а злочинність знаходить нові форми та методи своєї реалізації.

Адекватність чи неадекватність застосовуваних кримінально-правових засобів поставленій меті особливо чітко виявляється при аналізі механізму кримінально-правового регулювання взагалі і механізму реалізації кримінальної відповідальності зокрема (комплексів правових засобів), що являють собою особливі порядки регулювання. Комплекс кримінально-правових засобів виражається у певному їхньому поєднанні, що сприяє досягненню бажаного суспільного стану, визначеного ступеня сприятливості або несприятливості для створення умов для найкращого задоволення інтересів та потреб суб'єктів права. Комплекси кримінально-правових засобів забезпечують стійке регулювання певної групи суспільних відносин.

Кримінальні правовідносини реалізуються переважно за допомогою норм кримінально-процесуального права. Реалізація кримінальних правовідносин означає: всі обставини справи досліджені повно і всебічно, злочин розкритий, злочинець викритий і йому призначений адекватний кримінально-правовий засіб впливу; шкода, заподіяна потерпілому від злочину, відшкодована у повному обсязі, а суспільство обгороджене від особи, яка являла собою загрозу його підвалинам. Це означає, що в цьому разі виконані завдання і кримінального права, і кримінального судочинства, досягнута й мета кримінального процесу: потерпілий і суспільство захищені, їх інтереси задоволені, а порушені права відновлені. Одночасно виконуються завдання приватної і загальної превенції.

Аналіз законодавчих актів, кримінальної і судової статистики, інших джерел, у яких тією чи іншою мірою самовідбивається діяльність правоохоронних органів, дозволяє стверджувати, що кримінально-правова політика України цілком витиснула зі сфери своїх інтересів жертву злочину, зацентрувавши всю увагу на правах і законних інтересах підозрюваного та обвинувачуваного в його вчиненні. У досліджених матеріалах словосполучення «жертва злочину» практично не зустрічається. Потерпілий (це поняття охоплює лише частину поняття «жертва злочину») є фігурою ще більш незначною і жалюгідною, ніж обвинувачуваний. Ті норми національного законодавства, що стосуються прав потерпілих, складають крихітний сегмент від повного кола міжнародних норм, що регулюють захист та відновлення прав і законних інтересів жертв злочинів і зловживань владою, а також вступають у протиріччя з відповідними конституційними нормами.

Висловлення деяких вчених і практиків на кшталт: потерпілого захищає вся система кримінальної юстиції і державний обвинувач зокрема, – виглядають у сучасній Україні більш ніж сумнівно. Крім того, наводиться досвід законодавства закордонних країн, у якому потерпілому якщо і приділяється увага, то як цивільному позивачу, здатному забезпечити свої інтереси через пред'явлення позову в цивільному судочинстві. Однак латентний рівень злочинності в сучасних умовах значно вищий, ніж той, що офіційно реєструється, тому жертв злочинів наба-

гато більше, ніж осіб, офіційно визнаних потерпілими. При розгляді кримінальних справ у судах України інтереси потерпілого виявляються, як правило, на останньому місці.

У Кримінальному Кодексі України 2001 р. права потерпілого захищені ще менше, ніж у КК Української РСР 1960 р. Наприклад, виключено такий вид покарання, як покладання на обвинувачуваного обов'язку усунути заподіяну потерпілому шкоду. Отже, кримінальна відповідальність як засіб реалізації кримінально-правової політики держави повинна мати на меті повноцінний захист прав і інтересів потерпілого від злочину, включаючи відшкодування йому заподіяної шкоди в повному обсязі, а стимулювання активності потерпілого в кримінальному судочинстві – це не тільки шлях забезпечення справедливості, але й спосіб оптимізації умов протидії злочинності.

У зв'язку з розглянутим вище необхідно вказати на те, що «реалізація кримінальної відповідальності – це особлива форма впливу на криміногенні фактори особистісного характеру» [3, с. 31-32.]. Саме кримінальна відповідальність є найдієвішим правовим інструментарієм протидії злочинності та охорони життєво важливих інтересів особи, суспільства і держави. Кримінальна відповідальність забезпечує виконання цього завдання шляхом досягнення обумовленої кримінально-правовою політикою і закріпленої законом мети.

Умовою ефективності реалізації кримінальної відповідальності є чіткість правової регламентації суспільних відносин. Ці явища перебувають у прямому взаємозв'язку і взаємозалежності. Ступінь визначеності кримінальної відповідальності, а отже, її ефективність значною мірою залежать від законодавця. Так, М.І. Загородников, М.О. Стручков указують на те, що в рамках кримінально-правової політики формуються вихідні вимоги запобігання злочинам за допомогою розробки і здійснення широкого кола правових заходів, створення і застосування юридичних засобів матеріального, процесуального і виконавчого кримінального права, що встановлюють криміналізацію, пеналізацію (як і декриміналізацію, депеналізацію) діянь, а також за допомогою визначення кола припустимих у сфері протидії злочинності засобів державного примусу [4, с. 49].

Кримінально-правова політика, скеровуючи діяльність Верховної Ради України щодо розробки системи кримінально-правових засобів, за допомогою яких реалізується кримінальна відповідальність, виходить із того, що вона (кримінальна відповідальність) повинна забезпечити досягнення мети виправлення засуджених, запобігання вчиненню нових злочинів з боку засудженого та інших членів суспільства, відновлення соціальної справедливості. Та обставина, що в чинному законодавстві прямо не говориться про відновлення соціальної справедливості як мету кримінальної відповідальності, не змінює суті справи. М.І. Загородников, досліджуючи питання кримінально-правової політики, вказував на те, що в соціальному плані метою покарання (і кримінальної відповідальності відповідно) є забезпечення справедливості при розв'язанні кожного конкретного соціального конфлікту, що виразився у вчиненні злочину [5, с. 61].

Ще однією не менш важливою проблемою є диференціація кримінальної відповідальності, що характеризує процес здійснення кримінально-правової політики у сфері правотворчості. Диференціація кримінальної відповідальності найближча до однорідної для неї категорії інтеграції та індивідуалізації кримінальної відповідальності і до категорії вищого порядку – кримінально-правової політики. Парною категорією диференціації відповідальності не може бути визнана її індивідуалізація. Диференціація відповідальності характеризує кримінально-правову політику законодавця. У рамках законодавчого процесу диференціація відповідальності врівноважується її уніфікацією. Індивідуалізація ж характеризує кримінально-правову політику правозастосовних органів та відповідних осіб [6]. Диференціація кримінальної відповідальності забезпечується не тільки категоризацією злочинів, формами співучасті, множинністю злочинів, але й їхньою поляризацією в складних складах, передбаченістю різних кваліфікуючих обставин, дотриманням критеріїв ієрархії у визначенні ступеня суспільної небезпечності злочинних діянь у структурі самого КК України, вираженої в послідовності викладу змісту його розділів, розміщенні груп родових складів з урахуванням тяжкості злочинів.

Крім цього, ідея диференціації виявляється в тому, що КК України передбачив суворіші відповідальність за тяжкі та особливо тяжкі злочини, такі як: посягання на життя; злочини, що загрожують громадській безпеці (тероризм, створення злочинної організації, створення терористичної організації, бандитизм, незаконний обіг зброї, бойових припасів та вибухових речовин, радіоактивних матеріалів та ін.), злочини проти здоров'я населення (незаконний обіг наркотичних, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів) тощо, а також за кількарізове вчинення

злочинів та вчинення їх у співучасті. Більш сувору відповідальність забезпечується збереженням довічного позбавлення волі за умисне вбивство при обтяжуючих обставинах; підвищенням максимальної межі припустимого покарання за сукупністю вироків із застосуванням правила додавання покарань до 25 років позбавлення волі (ст. 71 КК України). У той же час передбачена менш суворі, лібералізована відповідальність за злочини невеликої і середньої тяжкості, для осіб, які вперше і випадково вчинили злочин. Диференціації слугує і система покарань, що включає в себе нові покарання у виді обов'язкових робіт, обмеження волі, арешту [7, с. 173-174].

Таким чином, проблеми кримінально-правової політики, звичайно ж, не можна вирішити лише постановкою необхідних завдань і визначенням адекватних їм кримінально-правових засобів. Необхідні також правильне застосування юридичного інструментарію на практиці, здійснення доцільної правозастосовної діяльності. У іншому випадку кримінально-правовий засіб, як би вдало він не був закріплений законом про кримінальну відповідальність, не буде сприяти досягненню результативної протидії злочинності. Так, у сучасних умовах, безперечно, важливим і дієвим кримінально-правовим засобом захисту прав громадян є покарання злочинця. Однак найчастіше низька якість його виконання не дозволяє ресоціалізувати засуджених, що призводить до вчинення ними повторних злочинів. Отже, мета кримінально-правової політики буде досягнута не тільки при наявності всіх необхідних кримінально-правових засобів та їх розумному поєднанні в механізмах кримінально-правового регулювання і реалізації кримінальної відповідальності, але й за умови їх реальної забезпеченості.

Список використаної літератури:

1. Митрофанов И.И. Механизм реализации уголовной ответственности: Монограф. – Кременчуг, 2011.
2. Митрофанов И.И. Кримінально-правові засоби впливу на осіб, які вчинили злочини: Монограф. – Кременчук, 2009.
3. Алексеев А.И., Овчинский В.С., Побегайло Э.Ф. Российская уголовная политика: преодоление кризиса. – М., 2006.
4. Загородников Н.И., Стручков Н.А. Направления изучения советского уголовного права // Сов. государство и право. – 1981. – № 7. – С. 48-55.
5. Загородников Н.И. Советская уголовная политика и деятельность органов внутренних дел: Учеб. пособие. – М., 1979.
6. Лесниевски-Костарева Т.А. Дифференциация уголовной ответственности. Теория и законодательная практика. – 2-е изд., перераб. и доп. – М, 2000.
7. Законность в Российской Федерации / Под ред. проф. Ю.А. Тихомирова, А.Я. Сухарева, И.Ф. Демидова. – М., 1998.

Надійшла до редакції 07.09.2011

ШАЛГУНОВА С.А.,
кандидат юридичних наук, доцент
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

УДК 343.91

КРИМІНОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОСОБИ ОЗБРОЄНОГО НАСИЛЬНИЦЬКОГО ЗЛОЧИНЦЯ

Автор розглядає кримінологічні ознаки особи озброєного злочинця на підставі вивчених матеріалів понад 250 кримінальних справ.

Ключові слова: озброєний злочинець, кримінологічні ознаки особи озброєного злочинця.

Автор рассматривает криминологические признаки личности вооруженного преступника на основании изучения материалов более 250 уголовных дел.

Ключевые слова: вооруженный преступник, криминологические признаки личности вооруженного преступника.

The author examines the criminology signs of personality of the armed criminal on the basis of study of materials more than 250 criminal cases.

Keywords: the armed criminal, criminology signs of personality of the armed criminal.

